

Programsensurrapport for Master i Historie, våren 2015.

Bruk av karakterer for HIS350, masteroppgave i historie.

Utgangspunktet for denne rapporten er et ønske om å sikre at karakternivået på masteroppgaver blir praktisert likt for alle periodene og emnene det blir skrevet oppgaver innenfor i historie ved AHKR. Undervisningen på masternivå er i stor grad organisert rundt masterseminarene. Seminarene er en sentral drivkraft i studentenes læring, og fungerer som den viktigste arenaen for de ansattes undervisningsinnsats. Seminarene fungerer som egne fagmiljøer som samler studenter og undervisere, og det må være riktig å si at disse seminarene er blant de elementene som i sterkest grad former framstillingen av masteroppgavene. Det er også slik at fagmiljøene knyttet til seminarene spiller en rolle i karaktersettingen ved at sensurkomiteene ofte også har tilknytning til seminarene gjennom interne sensorer og faste eksterne sensorer. En mulig fare ved dette, er at det kan vokse fram interne tradisjoner for både innretning av oppgaver og karaktersetting, og at disse tradisjonene kan variere fra seminar til seminar.

I denne rapporten har jeg prøvd å vurdere om det forekommer slike interne tradisjoner ved å sammenligne karakterbruken i de forskjellige seminarene i perioden fra våren 2012 til høsten 2014. I tillegg har jeg sett nærmere på sammensetningen av sensurkomiteene i perioden, for å vurdere om fagmiljøene rundt noen av seminarene har stått i fare for å bli isolerte. Vi skal gå igjennom denne siste undersøkelsen først.¹

Seminarenes fagmiljøer

Grunnlaget for undersøkelsen er eksamensplanene for muntlig eksamen i HIS350 ved AHKR fra og med våren 2012 til og med høsten 2014². Planene gir oversikt over veileder, intern sensor og ekstern sensor for hver oppgave. På den måten får man en oversikt over de fagpersonene som har vært med og diskutert kvaliteten på hver enkelt oppgave. Gjennom veilederen kan oppgavene knyttes til masterseminarene, og dermed kan man få et inntrykk av det miljøet av ansatte som samarbeider om å forme og vurdere oppgavene innen den perioden eller de emnene seminaret arbeider med. Tanken er at et seminar der studentenes oppgaver blir vurdert av mange forskjellige ansatte, og av ansatte med tilknytning til forskjellige emner og perioder, vil være mindre utsatt for å utvikle avvikende interne tradisjoner for innretning og vurdering av oppgaver. Jo mer kontakt det er på tvers av seminarene i forbindelse med utarbeiding og vurdering av masteroppgaver, jo bedre ligger forholdene til rette for å utvikle og vedlikeholde felles oppfatninger om hva som er gode oppgaver – og jo bedre ligger forholdene til rette for å gi studentene lik og rettferdig behandling.

I arbeidet med å kartlegge fagmiljøene har jeg tatt utgangspunkt i seminarene slik de framstilles på AHKR's nettsider i desember 2014. Ut fra denne framstillingen finnes det sju forskjellige seminarer, organisert delvis etter periode, og delvis etter emneområde. For enkelhets skyld nummererer jeg gruppene noenlunde i kronologisk rekkefølge. Det dreier seg nærmere bestemt om gruppene:

---

¹ Jeg vil rette en stor takk til Deirdre Kolle, som har vært svært hjelpelig med å skaffe grunnlagsmateriale til undersøkelsen!

² Eksamensplanene for høsten 2012 var ikke tilgjengelig, så dette semesteret er ikke med i grunnlaget.

1: Antikkens historie, 2: Mellomalderhistorie, 3: Tidleg moderne tid, 4: Midtausten, 5: Individ, kultur og samfunn i Europa etter 1800, 6: På tvers av grenser: Globalisering, kulturutveksling, transnasjonal historie, ca. 1880 – i dag, 7: Politikk, samfunnsstyring og historiebruk. Disse seminarene kan deles inn i grupper etter kronologi og delvis etter geografi. Gruppe 1, 2 og 3 har fokus på eldre historie, mens Gruppe 5, 6 og 7 arbeider med moderne historie – i betydningen etter 1800. Gruppe 4, Midtausten, ser ut til å ha hovedfokus på tida etter 1800, men arbeider også med oppgaver om eldre tids historie. Geografisk arbeider gruppene 2, 3, 5 og 7 hovedsakelig med norsk og nordeuropeisk historie, mens gruppene 1 og 4 er rettet mot spesifikke geografiske områder. Gruppe 1: *Antikkens historie* arbeider med Middelhavsområdet og dette områdets forbindelser østover, mens Gruppe 4: *Midtausten* arbeider med Midtøsten og Nordafrika. Gruppe 6: *På tvers av grenser*, arbeider i stor grad med emner som har global relevans. Både geografisk og kronologisk fokus kan ha betydning for hvor stort, åpent og fleksibelt fagmiljøet rundt seminaret kan være. Det er enklere å hente biveiledere og internsensorer mellom seminarer med likt kronologisk og geografisk fokus, enn mellom seminarer med stor avstand i tid og rom. Dette vises i oversikten over hvor mange som er involvert i veiledning og sensur ved de forskjellige seminarene.

Av de sju seminarene er det Gruppe 1 som er sterkest adskilt fra de andre i kronologisk og geografisk forstand, og det er også dette seminaret som har hatt mest avgrenset miljø av fagfolk involvert. I semestrene som omfattes av undersøkelsen har det vært tre veiledere involvert. Alle tre er direkte tilknyttet seminaret, og det har ikke vært benyttet biveiledere fra andre seminarer. Oppgavene har vært vurdert av seks forskjellige interne sensorer, tre av dem er de samme som veilederne mens to av dem har kommet fra andre seminarer ved historie og en av dem har vært arkeolog ved AHKR. I perioden har det kun vært brukt to eksterne sensorer, og den ene av dem har hatt over 90 % av oppgavene.³ I alt har seks personer fra AHKR vært involvert, sammen med to eksternsensorer.

For Gruppe 2 har situasjonen vært noe lignende, men med flere eksterne sensorer involvert. Her har det vært tre veiledere og fire interne sensorer hvorav en fra et annet seminar – men seminaret har hatt tilgang på fire forskjellige eksterne sensorer – og disse har vært rimelig jevnt fordelt med hensyn til antall oppgaver. I alt har fire personer fra AHKR vært involvert, i tillegg til fire eksternsensorer. Gruppe 3 har hatt fem veiledere, fire fra AHKR og en fra HIB involvert. I sensuren har det vært fem internsensorer, og tre av disse har vært fra andre seminarer og fire forskjellige eksterne sensorer som har vært rimelig jevnt fordelt mellom oppgavene. I alt har sju personer fra AHKR og en fra HIB vært involvert, i tillegg til fire eksternsensorer.

Gruppe 4 har mye til felles med Gruppe 1 på den måten at feltet er geografisk avgrenset og oppfattes som et spesialisert felt i større grad enn mange andre historiske felt. Situasjonen med antall ansatte involvert er også ganske likt mellom disse gruppene. Gruppe 4 har hatt to veiledere fra AHKR og en veileder fra HIB involvert. Sensuren har vært ivaretatt av tre internsensorer, alle fra samme seminar, og tre eksternsensorer – der en av dem har hatt 70% av oppgavene. I alt har tre fra AHKR og en fra HIB vært involvert, i tillegg til tre eksternsensorer.

Gruppe 5, 6 og 7 fyller i stor grad den samme perioden, og overlapper også i stor grad i geografisk fokus. Dermed skulle mulighetene for overlapping av fagmiljøene knyttet til seminarene være gode, men det varierer i hvor stor grad disse mulighetene er utnyttet. Gruppe 5 har fire veiledere involvert, seks internsensorer der en er fra et annet seminar, og fire eksterne sensorer. I alt er det sju fra instituttet og fire eksterne involvert i produksjon og vurdering av masteroppgavene på seminaret. Gruppe 6 har operert med fem veiledere fra AHKR og fire fra HIB. Antallet interne sensorer har vært

---

³ En tredje ekstern sensor var med høsten 2012, men dette semesteret er som nevnt ikke med i statistikken.

ni, med hele fire fra andre seminarer, og antallet eksterne sensorer har vært åtte. Gruppe 7 har tre veiledere fra AHKR og fire veiledere fra HIB involvert. Gruppen har benyttet seks internsensorer, og to av dem er fra andre seminarer. Tallet på eksterne sensorer er fem, med rimelig jevn fordeling av oppgavene. I alt er det altså seks fra instituttet, fire fra HIB og fem eksterne fagfolk involvert.

Oppsummering

Hvor mange faglige ansatte som er involvert i framdriften og bedømmingen av masteroppgaver varierer en del fra seminar til seminar. Det samme gjelder graden av overlapping mellom fagmiljøene. Tendensen er at seminarene konsentrert om eldre historie har et mindre antall faglig ansatte involvert, både som veiledere og som interne og eksterne sensorer. Dette er mest uttalt for gruppe 1, men gjelder også i en viss grad Gruppe 2 og Gruppe 4. Gruppe 3 har greid å involvere et større antall både som interne og eksterne sensorer. For de andre seminarene er antallet involverte jevnt over større.

På bakgrunn av denne oversikten må man kunne si at organiseringen av masterseminarene innebærer en viss fare for at miljøene rundt framdrift og vurdering av masteroppgaver blir dominert av forholdsvis snevre fagmiljøer. Om dette utgjør et problem i praksis, er vanskelig å vurdere. Det er meget mulig at den kontakten som finnes mellom seminargruppene, i form av utveksling av interne sensorer, er nok til at utviklingen av holdninger og krav til masteroppgaver går i samme retning i alle miljøene. Det er selvsagt også mulig at den uformelle kontakten mellom de ansatte ved instituttet også sørger for at oppfatninger og holdninger utvikler seg i takt. Alle seminargruppene ved instituttet er dessuten i kontakt med fagmiljøer ved andre universiteter gjennom de eksterne sensorene og de AHKR-ansattes egne sensoroppdrag ved andre institusjoner.

Undersøkelsen kan dermed ikke sies å vise noen overhengende fare. Det kan likevel være grunn til å oppfordre til en viss oppmerksomhet rundt problematikken. Fagmiljøene knyttet til seminarene bør oppfordres til å trekke inn interne sensorer fra andre fagmiljøer når det kan være hensiktsmessig. Miljøet rundt Gruppe 1: Antikkens historie, har vært klar over faren for faglig isolasjon de siste årene – og har gjort tiltak for å trekke inn et bredere utvalg av fagfolk. Dette har delvis vært gjort ved å engasjere flere eksterne sensorer, men også ved å trekke inn interne sensorer fra andre fagmiljøer enn det antikkhistoriske. Jeg har selv hatt utbytte av å sitte i kommisjon for antikkens historie med interne sensorer med bakgrunn fra middelalder og moderne tid, og kan absolutt anbefale dette. Bedømmelsen av oppgavene blir basert på mer varierte observasjoner, og diskusjonene får ofte fram grunnleggende spørsmål om hvilke krav man bør stille til en masteroppgave.

Bruk av karakterer

Spørsmålet om seminarene fører til isolerte fagmiljøer med egne oppfatninger om karakterer, kan til en viss grad testes med en sammenligning av karakternivået ved de forskjellige seminarene. Store forskjeller i karakterbruk vil kunne tyde på isolasjon av fagmiljøer, mens lik karakterbruk vil indikere at forståelsen av hva en masteroppgave skal være følger den samme utviklingen i alle miljøene. For å undersøke dette har jeg gått igjennom karakterene på masteroppgaver levert ved de forskjellige seminarene fra våren 2012 til høsten 2014. Ved å sette karakteren F til 1 og karakteren A til 6, har jeg regnet ut gjennomsnittskarakteren for de forskjellige seminarene. Resultatet er som følger:

Seminar	Antall oppgaver	A	B	C	D	E	F	Snitt
1: Antikkens historie	16	3	4	3	4	0	2	4
2: Mellomalder	14	0	8	5	0	1	0	4,42
3: Tidleg nytid	9	1	2	4	2	0	0	4,22
4: Midtausten	14	3	4	6	1	0	0	4,64
5: Individ, kultur og samfunn i Europa etter 1800	12	3	4	3	1	0	1	4,5
6: På tvers av grenser: Globalisering, kulturutveksling, transnasjonal historie	19	2	10	4	2	0	0	4,57
7: Politikk, samfunnsstyring og historiebruk	11	3	5	3	0	0	0	4,72

Alt i alt må dette være akseptabel bruk av karakterene. Alle seminarne ligger på et snitt mellom C og B, og det er omtrent som man kan vente på et masterstudium. Forskjellene i snitt er heller ikke svært store. Den største forskjellen er mellom Gruppe 1 på 4 og Gruppe 7 på 4,72. Her må man ta hensyn til at det er snakk om forholdsvis få oppgaver på hvert seminar, og spesielle omstendigheter kan gi uforholdsmessig store utslag. Gruppe 1 trekkes en del ned av to kandidater som har fått F. Disse to tilfellene skyldes begge at kandidatene ikke hadde skjønnet hvilke krav en vitenskapelig tekst stiller til selvstendighet og dokumentasjon. Om man ser bort fra disse to kandidatene, vil forskjellen mellom laveste og høyeste snitt bli mindre enn en halv karakter, og det må være akseptabelt med et så lite antall oppgaver på hvert seminar.

Hvis vi ser nærmere på fordelingen av karakterene på hvert seminar, dukker det imidlertid opp en del forskjeller som kan invitere til nærmere refleksjon. Det gjelder spredningen av karakterer. På den ene siden har vi Gruppe 1 som har plassert 6 av 16 kandidater under C. 2 har fått F, og hele 4 har fått karakteren D. På den andre siden har vi Gruppe 7 som av 11 kandidater ikke har noen på karakterer under C. Gruppe 4 har kun 1 av 14 kandidater plassert under C, mens Gruppe 2 har 1 av 14 kandidater plassert på E – mens alle de andre er fordelt på B og C. Forskjellene i fordeling av karakterer er etter min mening mer betydelige enn forskjellene i snittkarakter. I det følgende har jeg prøvd å finne mulige forklaringer på begge fenomenene. Undersøkelsen har fokusert på to muligheter.

En mulighet man ikke bør se bort fra når man vurderer årsakene til forskjeller i karakterer, er at utvalget av studenter kan variere fra seminar til seminar. Forskjellige faglige felt kan tiltrekke seg studenter med forskjellige grader av ambisjoner og mål med studiene, og det vil kunne påvirke det endelige resultatet. En annen mulighet er at de forskjellige seminarne legger forskjellige grader av press på studentene, slik at studentene på noen seminarer simpelthen ikke leverer masteroppgaver med mindre de føler seg sikre på å få i alle fall en C. Hvis dette er tilfellet, bør vi kunne forvente at disse seminarne har et noe større frafall underveis enn seminarne der flere studenter har levert masteroppgaver som står til D og E. Vi skal se på begge disse mulighetene.

Studentenes faglige forutsetninger

En måte å vurdere studentenes faglige forutsetninger på, vil være å se på karaktergrunnlaget til hver enkelt når de søkte opptak på masterstudiet. Siden opptaket administreres av fakultetet, har dette

dessverre vist seg å være vanskelig å gjennomføre. Som en nest beste framgangsmåte, har jeg sett på resultatene for innleverte HIS301-oppgaver i perioden fra våren 2010 til høsten 2012. Perioden faller omtrentlig sammen med perioden da masterstudentene i undersøkelsen av karakterene på master startet på masterstudiet. Full overlapping er ikke nødvendig, siden vi kun ser på tendensene for seminarene og ikke på utviklingen til enkeltstudenter.

Når vi nå først er avskåret fra å se på karaktergrunnlaget før opptak, så har faktisk det å se på karakteren for HIS301-oppgavene mye for seg som utgangspunkt for å vurdere evner og motivasjon blant nye masterstudenter. For det første, så leverer studentene, i et normalt forløp, denne oppgaven det første semesteret på studiet – så oppgaven viser i stor grad hva de er i stand til i utgangspunktet. For det andre, så har disse oppgavene, i de fleste semestrene, blitt sensurert av en intern kommisjon som består av veileder og en ansatt med tilknytning til et annet seminar.⁴ Dermed må vi gå ut fra at oppgavene har blitt vurdert likt fra seminar til seminar, og at fagmiljøene som er knyttet til de forskjellige fagene har rimelig like oppfatninger av hva som bør kreves for å oppnå de forskjellige karakterene. Resultatene på HIS301-oppgavene bør derfor kunne gi en viss pekepinn om eventuelle forskjeller i motivasjon og faglig nivå blant studentene som knytter seg til de forskjellige masterseminarene. En gjennomgang av karakterene på HIS301 fra våren 2010 til høsten 2012 gir følgende fordeling:

Seminar	Antall oppgaver	A	B	C	D	E	F	Snitt
1: Antikkens historie	14	2	3	9	0	0	0	4,5
2: Mellomalder	18	8	7	3	0	0	0	5,2
3: Tidleg nytid	10	1	6	3	0	0	0	4,8
4: Midtausten	16	2	6	7	1	0	0	4,8
5: Individ, kultur og samfunn i Europa etter 1800	16	2	7	7	0	0	0	4,68
6: På tvers av grenser: Globalisering, kulturutveksling, transnasjonal historie	20	3	9	8	0	0	0	4,75
7: Politikk, samfunnsstyring og historiebruk	16	1	13	2	0	0	0	4,93

Generelt er det mest påfallende med oversikten at karakterene er jevnt over bedre enn på HIS350, og bruken av karakterer under C er nesten ikke-eksisterende. Dette kan etter min mening ha to naturlige, og helt akseptable, årsaker. Den ene er at HIS301 i sin natur er en forholdsvis enkel oppgave. De aller fleste som kommer inn på et masterstudium kan, med alminnelig innsats, skrive en oversikt over forskningslitteratur som holder et akseptabelt nivå. Den andre årsaken er at det er en innarbeidet oppfatning at det er bedre for studentenes faglige utvikling at de får en klapp på skulderen enn en nesestyver i løpet av det første semesteret. Siden fraværet av lavere karakterer gjelder alle seminarene, er dette en praksis som ikke skaper forskjellsbehandling eller andre problemer.

Når vi ser nærmere på forskjellene i snitt mellom de forskjellige seminarene, så viser det seg at tendensene er stort sett de samme som for HIS350-oppgavene. Forskjellen mellom laveste snitt og

⁴ Dette gjelder for alle semestrene i utvalget, bortsett fra våren 2012, da samme eksterne sensor(undertegnede) tok alle oppgavene, og høsten 2012 da eksterne sensorer fra forskjellige fagfelt ble brukt på samme måte som for HIS350-oppgaver.

høyeste snitt er faktisk en ubetydelig anelse mindre på HIS301-oppgavene enn på HIS350-oppgavene – en forskjell på 0,5 på den første og 0,52 på den andre. Det er imidlertid noen forskjeller på hvordan de forskjellige seminarene plasserer seg på skalaen. For HIS301-oppgavene er det Gruppe 2 som ligger øverst på 5,2 i snitt, foran Gruppe 7 på 4,93 og Gruppe 3 og 4 på 4,8, mens for HIS350-oppgavene lå Gruppe 7 først, med Gruppe 4 som nummer 2 og Gruppe 6 som nummer 3. I den andre enden av skalaen ligger Gruppe 1 på bunn med lavest snitt for begge oppgavetyperne, men på plassene like over er det forskjellige seminarer i de forskjellige oversiktene.

Vurdering

Er det så mulig å se noen klare sammenhenger mellom nivået på HIS301-oppgavene og de to variablene gjennomsnittlig karakter og bruk av karakterer under C? For bruk av karakterer under C på HIS350, ser det faktisk ut til å være en viss sammenheng. Gruppe 7 har ingen kandidater under C, mens Gruppe 2 og Gruppe 4 kun har en kandidat hver – og disse tre gruppene befinner seg også på de tre øverste plassene for snittkarakterene på HIS301. I den andre enden av skalaen har Gruppe 1 flest kandidater under C, og også klart lavest snitt på HIS301. Når det gjelder spørsmålet om gjennomsnittlig karakter på HIS350-oppgavene virker bildet i første omgang mer uklart. Hvis vi setter dette opp i tabells form ser rekkefølgen på seminarene temmelig tilfeldig ut. Det er ikke lett å se noen sammenheng mellom resultatene på HIS301 og HIS350:

HIS301	Antall oppgaver	A	B	C	D	E	F	Snitt
2: Mellomalder	18	8	7	3	0	0	0	5,2
7: Politikk, samfunnsstyring og historiebruk	16	1	13	2	0	0	0	4,93
3: Tidleg nytid	10	1	6	3	0	0	0	4,8
4: Midtausten	16	2	6	7	1	0	0	4,8
6: På tvers av grenser: Globalisering, kulturutveksling, transnasjonal historie	20	3	9	8	0	0	0	4,75
5: Individ, kultur og samfunn i Europa etter 1800	16	2	7	7	0	0	0	4,68
1: Antikkens historie	14	2	3	9	0	0	0	4,5

HIS350	Antall oppgaver	A	B	C	D	E	F	Snitt
7: Politikk, samfunnsstyring og historiebruk	11	3	5	3	0	0	0	4,72
4: Midtausten	14	3	4	6	1	0	0	4,64
6: På tvers av grenser: Globalisering, kulturutveksling, transnasjonal historie	19	2	10	4	2	0	0	4,57
5: Individ, kultur og samfunn i Europa etter 1800	12	3	4	3	1	0	1	4,5
2: Mellomalder	14	0	8	5	0	1	0	4,42
3: Tidleg nytid	9	1	2	4	2	0	0	4,22
1: Antikkens historie	16	3	4	3	4	0	2	4

Når vi ser nærmere på de to tabellene, viser det seg imidlertid at uklarhetene skyldes plasseringen av to seminarer. Gruppe 2 og 3 ligger henholdsvis øverst og tredje øverst på listen over snittkarakterer på HIS301, mens de ligger på tredje nederst og nest nederste plass på listen over karakterer på HIS350. De fem andre seminarene har imidlertid nøyaktig samme plassering for begge oppgavene – så hvis vi tar ut disse seminarene blir listene helt like:

HIS301	Antall oppgaver	A	B	C	D	E	F	Snitt
7: Politikk, samfunnsstyring og historiebruk	16	1	13	2	0	0	0	4,93
4: Midtausten	16	2	6	7	1	0	0	4,8
6: På tvers av grenser: Globalisering, kulturutveksling, transnasjonal historie	20	3	9	8	0	0	0	4,75
5: Individ, kultur og samfunn i Europa etter 1800	16	2	7	7	0	0	0	4,68
1: Antikkens historie	14	2	3	9	0	0	0	4,5

HIS350	Antall oppgaver	A	B	C	D	E	F	Snitt
7: Politikk, samfunnsstyring og historiebruk	11	3	5	3	0	0	0	4,72
4: Midtausten	14	3	4	6	1	0	0	4,64
6: På tvers av grenser: Globalisering, kulturutveksling, transnasjonal historie	19	2	10	4	2	0	0	4,57
5: Individ, kultur og samfunn i Europa etter 1800	12	3	4	3	1	0	1	4,5
1: Antikkens historie	16	3	4	3	4	0	2	4

Her ser vi at seminarene med høyt karaktersnitt på HIS350 har studenter med høyt karaktersnitt allerede i det første semesteret. Dette kan brukes som argument for at forskjeller i forutsetninger blant studentene kan være med og forklare forskjeller i gjennomsnittlige karakterer for mange av seminarene. Det vil selvfølgelig ikke si at det ikke også kan være andre faktorer med i bildet, men vi må kunne si at det bidrar til å redusere sannsynligheten for at det eksisterer betydelige forskjeller i oppfatninger om bruk av karakterer. Gruppe 2 og Gruppe 3 faller utenfor dette generelle bildet. Det vil ikke automatisk si at disse to seminarene har utviklet egne oppfatninger om karakterer og karakterbruk, men det kan kanskje gi grunn til å oppfordre de ansatte på disse seminarene til å vurdere om det finnes forhold som gjør at det stilles strengere krav til deres studenter enn til studenter som skriver om andre emner. Er kildematerialet spesielt vanskelig tilgjengelig? Brukes det spesielt arbeidskrevende metoder? Eller, kan det tenkes at fagmiljøer knyttet til disse emnene har spesielt høye forventninger om kvaliteten som kreves for å få gode karakterer på masteroppgaver? Det siste er spesielt aktuelt for Gruppe 2, hvor det ikke har vært gitt A til noen av studentene i dette utvalget.

Forskjeller i faglig press?

Før vi avrunder skal vi se på et forhold til. Hvis vi har som utgangspunkt at organiseringen av masterseminarene gir muligheter for at forskjellige fagmiljøer knyttet til seminarene kan utvikle forskjellige oppfatninger om hva masteroppgaver bør være, vil det være en mulighet for at de ansattes ambisjonsnivå kan påvirke studentene og deres prestasjoner på flere måter. Et av de mest påfallende trekkene ved oversikten over karakterbruken, er at det er klare forskjeller i bruk av karakterer under C. Man kan tenke seg at underviserne på noen seminarer dyrker fram oppfatninger om at det er uakseptabelt å levere oppgaver under et visst nivå, og at dette får studentene til å bruke mer tid og krefter på å komme opp på dette nivået. Hvis dette er tilfellet, skulle man tro at det ville gi seg klare utslag i at svake studenter ved disse seminarene slutter før de fullfører studiet – eller at de bruker uforholdsmessig lang tid. Slike forhold bør altså være synlige i en oversikt over studenter som ikke fullfører, eller bruker mer enn normert tid på å fullføre, masterstudiet.

For å vurdere dette har jeg først sett nærmere på om det er forskjeller i antall studenter som har sluttet på masterstudiet. Blant studentene som leverte HIS301 i perioden våren 2010 og høsten 2012, er det 7 som – ifølge instituttets studentregister – er sluttet. Fordelingen av disse studentene på seminarer er enkel å analysere, det viser seg nemlig at det er snakk om nøyaktig en student på hvert seminar. Dermed er det ingen ting i dette materialet som gir grunn til å tro at svake studenter presses så hardt at de gir opp på noen av seminarene.

I denne sammenhengen er det også interessant å se på forholdet til normert studietid. Kan det tenkes at forskjellige seminar miljøer har forskjellig forhold til det å gå ut over normert studietid, slik at studentene på noen seminarer blir presset til å levere innenfor normert tid mens de på andre seminarer får forståelse av at det er akseptert å bruke et semester ekstra for å få bedre karakter? Her har jeg sett på oversikten over studietid for kandidater som har levert HIS350-oppgave i perioden våren 2012 til høsten 2014. I denne perioden var det 26 kandidater som gikk ut over normert studietid.⁵ Fordelingen på seminarer er ikke helt jevn, men det er heller ikke lett å se noen klar sammenheng med karakternivå på HIS350. Fordelingen er som følger:

Gruppe	Antall overskredet normert tid	Gjennomsnitts karakter HIS350
1: Antikkens historie	4	4
2: Mellomalderhistorie	3	4,42
3: Tidleg nytid	6	4,22
4: Midtausten	3	4,64
5: Individ, kultur og samfunn i Europa etter 1800	3	4,5
6: På tvers av grenser: Globalisering, kulturutveksling, transnasjonal historie	7	4,57
7: Politikk, samfunnsstyring og historiebruk	0	4,72

Her er jeg ikke i stand til å se noe mønster som kan knyttes til karakternivå. Gruppe 7, som har høyest karaktersnitt, har ingen studenter som har gått over normal tid. 4 av de 6 andre seminarene ligger omtrent likt med 3 og 4 studenter hver, mens Gruppe 3 og Gruppe 6 har flere med henholdsvis

⁵ Dette gjelder kun kandidater som går ut over studietiden deres studiekontrakter fastsetter. Deltidsstudenter kommer ikke inn her, så lenge de holder seg innenfor den tidshorisonten avtalen deres legger opp til.

6 og 7 studenter som har gått over tiden. Om dette har noen spesiell forklaring er, så vidt jeg kan se, ikke mulig å spekulere over ut fra dette materialet.

Konklusjoner

Som det vel har framgått underveis, er det langt fra enkelt å trekke konklusjoner ut fra vurderingene vi har vært igjennom. Tallenes tale er strengt tatt ikke spesielt klar. Etter min mening er det i seg selv et resultat som det kan være nyttig å ha med seg i den videre utviklingen av studieprogrammet. En undersøkelse av karaktergivningingen i perioden fra våren 2012 til høsten 2014 viser ingen alarmerende tegn til forskjellsbehandling eller avvik i faglige kulturer knyttet til mastergradsseminarene.

Gjennomsnittlig karakter ligger et sted mellom C og B på alle seminarene. Totalt sett er gjennomsnittet for alle masterkandidatene i historie ved AHKR i perioden fra våren 2012 til høsten 2014, regnet ut etter samme metode som jeg har brukt her, 4,47 – altså akkurat så vidt under grensen mellom C og B.⁶ Det er etter min mening et nivå man kan være fornøyd med.⁷ Etter min mening er det heller ikke svært store forskjeller i karakternivå mellom de ulike seminarene. Avstanden mellom Gruppe 1 og Gruppe 7 er over en halv karakter, men det er viktig å ta hensyn til at noe av denne avstanden skyldes de to kandidatene i Gruppe 1 som har fått F på grunn av litt spesielle feilgrep og misforståelser fra kandidatenes side. Hvis vi justerer for dette forholdet, blir avstanden tilsvarende en halv karakter – og det må etter min mening være akseptabelt. Dermed er det i utgangspunktet ingen spesiell grunn til å slå alarm om karakterforskjeller mellom seminargruppene.

Nå har jeg likevel undersøkt mulige forklaringer på de forskjellene som tross alt er til stede, både med hensyn til snittkarakterer og forskjeller i bruk av karakterer under nivået C. Da viser det seg at det ser ut som om seminarene som i minst grad har brukt lave karakterer, faktisk har hatt tilstrømming av studenter som har vært spesielt sterke allerede det første semesteret. Det viser seg også at det, bortsett fra to unntak, er samsvar mellom gjennomsnittlig karakternivå ved starten og avslutningen av masterstudiet. Jeg er svært usikker på hvor stor forklaringskraft vi kan gi dette samsvaret. Mitt forslag er at man helt antydningvis kan si at samsvaret viser at man ikke kan ta for gitt at studentmassen som tiltrekkes av de forskjellige periodene og emnene har helt like faglige

---

⁶ Jeg har regnet med to kandidater med F. Hvis man holder dem utenfor regnskapet, blir snittet akkurat over grensen. Snittkarakteren er altså offisielt B.

⁷ Hvor fornøyd man er avhenger selvfølgelig av hvordan dette ser ut i forhold til snittet i Oslo – som er 4,50. Hvis vi holder de to kandidatene i Bergen med F utenfor, blir snittet for Bergen 4,54. Forholdet til Oslo er utenfor emnet for denne rapporten, men det er ikke desto mindre interessant – og beroligende – at snittet er så likt mellom de to universitetene. Ser vi på den prosentvise fordelingen mellom karakterene, er den også svært lik. Oslo har litt større andel plassert på C og litt mindre på D, bortsett fra det er fordelingen av karakterer svært lik ved begge instituttene.

Bergen: F – 2,04, E – 1,02, D – 13,26, C – 30,61, B – 37,75, A – 15,30

Oslo: F – 0, E – 1,04, D – 10,99, C – 38,21, B – 36,12, A – 13,61

forutsetninger. Det er en mulighet for at studenter som vil skrive om antikken har andre ambisjoner og mål med studiene enn studenter som vil skrive om moderne politisk historie, og det kan være med på å forklare forskjeller i snittkarakterer på HIS350-oppgavene seminarene imellom. I så fall er det enda mindre grunn til å frykte at det eksisterer uheldige forskjeller i tradisjonene rundt bruk av karakterer hos de ansatte.

Fordelingen av studenter som slutter eller går ut over normert studietid, er også ganske jevn. Det er ingen sammenheng mellom høye snittkarakterer og lang studietid. Dermed er det heller ingen grunn til å tro at studentene blir presset hardere på de seminarene som har høye snittkarakterer.

Generelt sett må konklusjonen bli at det ikke er mulig å finne tegn til uheldige forskjeller i bruk av karakterer mellom de forskjellige masterseminarene. Forskjellene i karakterbruken er ikke svært stor, og det kan se ut til at i alle fall noe av forskjellene som faktisk kan ses, har sammenheng med forskjeller blant studentene når de begynner på masterstudiet.

Ut over dette generelle inntrykket, er det noen trekk ved karakteroversiktene som kan fortjene spesiell oppmerksomhet. Noen av seminarene skiller seg ut i enkelte sammenhenger. Dette gjelder Gruppe 2 og Gruppe 3 som har høyt snitt på HIS301-oppgavene og lavt snitt på HIS350-oppgavene. For Gruppe 2's vedkommende faller lavt snitt på HIS350 sammen med at ingen av de 14 kandidatene har fått karakteren A. For Gruppe 3 er det litt interessant at en lav plassering på HIS350 faller sammen med et stort antall studenter som bruker mer enn normert tid. På den bakgrunnen kan det kanskje være interessant om miljøet rundt Gruppe 2 spør seg om det kan tenkes at listen ligger litt høyt for å få A, mens miljøet rundt Gruppe 3 kanskje kan tenke igjennom om det er trekk ved perioden og emnene som gjør prosjektene til studentenes HIS350-oppgaver ekstra krevende.

Avslutningsvis føles det igjen nødvendig å understreke at antallet kandidater på hvert seminar er såpass lite at vi må være forsiktige med å trekke bastante konklusjoner. Det generelle inntrykket er uansett positivt. Gjennomgangen av karakterene gir ikke grunn til å tro at oppfatningene om karakterbruk varierer nevneverdig fra seminar til seminar. Det ser ut til at studentene får lik behandling, både når det gjelder oppmuntring og forventningspress underveis i forløpet og endelig vurdering av arbeidene.

Jeg beklager at en enkel gjennomgang av karakterene har resultert i en uforholdsmessig lang rapport. Tall har en tendens til å gjøre mer av seg enn man skulle tro når man starter vurderingene. Til neste rapport planlegger jeg å gå mer inn i måten masteroppgavene blir konstruert på ved de forskjellige seminarene. Da vil jeg lese et utvalg oppgaver fra hvert seminar, for å se om det finnes vesentlige forskjeller på oppbygging og utførelse mellom forskjellige perioder og emner.

Per-Bjarne Ravnå